

vergelijken met wat de LO en de KP in Nederland deden. Het KP-werk werd verricht door de *Groupes d'Action FI* (de Actiegroepen van het Onafhankelijkheidsfront) die later gedeeltelijk opgingen in de meer communistisch georiënteerde *Armée Belge des Partisans Armés* (het Belgisch Leger der Gewapende Partisanen) waarvan veel oud-Spanjestrijders deel uitmaakten; daarnaast werden, speciaal ter voorbereiding van een algemene opstand, in '43-'44 door de leiding van het *Front de l'Indépendance* de *Milices Patriotiques* (de Patriottische Milities) in het leven geroepen waarin maar weinig communisten een plaats vonden. Na de bevrijding werden in België (er vond daar een officiële registratie van illegale werkers plaats) ca. dertienduizend Belgen 'erkend' als oud-leden van de *Armée Belge des Partisans Armés* en ca. twee-en-twintigduizend als oud-leden van de *Milices Patriotiques*.

De 'rechtse' organisatie, in '40 ontstaan, was geheel met de Nederlandse OD te vergelijken: het was een organisatie, geleid door beroeps- en reserve-officieren, welke zich het bedrijven van illegaal werk en ordehandhaving bij de bevrijding ten doel had gesteld. Van sterke autoritaire sympathieën verdacht werd zij enkele jaren lang door de in Londen gevestigde regering-Pierlot vrijwel genegeerd maar eind '42 kwam er een betere verstandhouding en de regering bevorderde vervolgens dat niet alleen aan het *Front de l'Indépendance* maar ook aan deze 'Belgische OD' hulp werd verleend door de *Special Operations Executive*. Begin '44 nam die 'Belgische OD' de naam aan van *Armée Secrète* (het Geheime Leger). Zij kreeg toen ook steun van enkelen van de Belgische secretarissen-generaal. Als oud-leden van de *Armée Secrète* werden na de bevrijding ca. vier-en-vijftigduizend Belgen 'erkend'.

Precies als in Frankrijk en in Nederland trachtte *Shaef* op de semi-militaire verzetsgroepen in België greep te krijgen door ze te verenigen in de *Forces Belges de l'Intérieur*; bevelhebber daarvan werd generaal-majoor Ivan Gérard, die commandant van de *Armée Secrète* was geweest voor hij naar Engeland was ontkomen. Veel effect had die overkoepeling niet: het *Front de l'Indépendance* en de *Armée Secrète* bleven tegenover elkaar staan. In dat kader ging de *Armée Secrète* een overnemen van de macht voorbereiden; toen generaal Erskine als hoofd van de *Shaef-Mission to Belgium* op 4 september Brussel bereikte, bleek door de *Armée Secrète* een Militaire Missie te zijn gevormd die jegens *Shaef* de Belgische staat wilde representeren. Op 5 september arriveerde Tschoffen; deze wist, niet zonder moeite, te bereiken dat de Militaire Missie van de *Armée Secrète* in de zijne opging. Vier dagen later, 9 september, gaf Eisenhower een proclamatie uit waaruit bleek dat voorshands het hoogste gezag in België